

Inledning

I årets andra nummer av *Tidskrift för rättssociologi* presenterar vi tre artiklar på temat demokrati. Demokratibegreppet står på många sätt i centrum för rättssociologisk forskning och teoriutveckling. I de tre artiklarna är det tre vitt skilda aspekter av demokratibegreppet som diskuteras. I ett fall gäller det demokratin inom en organisation vars mål är att förstärka demokratin för svaga grupper i samhället, i ett annat handlar det om fostran till demokrati inom ett behandlingskollektiv, i det tredje om demokratiska principer för straffrättslig lagstiftning.

Ett område som traditionellt uppvisar stora skillnader mellan tänkta demokratiska ideal och den brutala verkligheten är vård- och omsorgssektorn. I flera västdemokratier har vi de senaste 20 åren sett framväxten av organisationer vars mål är att bevaka deras intressen som är föremål för samhällets vård och omsorg. I Sverige t ex KRUM och RFHL, i Norge ett par organisationer som i Thor Øivind Jensens och Jan Froedals artikel "Interest organizations – a complex answer to political poverty" fått de fingerade namnen CLIENTS' STRUGGLE och CLIENTS' WELFARE. I sin artikel följer författarna dessa bägge organisationer genom tre faser: etableringsfasen, därefter en fas som karakteriseras av ovisshet och inre kon-

flikter, och slutfasen då organisationen når fram till ett klargörande av dess mål och valet av handlingsstrategi. Bl a visar författarna att den interna demokratin är mycket känslig och sårbar i organisationer av och för politiskt och socialt svaga grupper.

Ingela Kåhl diskuterar i sin artikel begreppen demokrati och emancipation och deras inbördes samband, utifrån en studie av ett behandlingshem för narkomaner, hasselakollektivet i Helsingborg. Hasselapedagogiken har under senare år uppmärksammats i vida kretsar, och anses allmänt erbjuda en resultatmässigt god behandlingsform för vård och behandling av narkomaner. Denna speciella vårdform kallas utbildning av dess utövare, och bygger på tvång och aktiv nedbrytning av personligheten för att frigöra narkomanerna från sitt beroende. Kåhl visar på ett övertygande sätt på svårigheterna att förena odemokratiska metoder med verklig emancipation, bl a genom att referera till grundläggande frigörelsepedagogisk teori och till Habermas' kommunikationsteori.

Malgorzata Fuszara är en polsk rättssociolog, verksam vid universitetet i Warsawa och dess institut för social prevention och resocialisering (sic). Hennes artikel är en genomgång av den polska strafflagstiftningens utveckling efter andra världskriget, genom skeden som kan definieras i termer av grad av demokratisering. Såväl lagarnas utformning som deras tillämpning kan i ett samhällssystem som regelmässigt utnyttjar straffrätten som politiskt styrmedel användas som mått på hur demokratiseringen skrider fram – eller tillbaka...

Tidskrift för rättssociologi återkommer i slutet av februari med ett dubbelnummer, 3-4 1988. Första numret av årgång 6 beräknas utkomma i början av maj 1989.